

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 67 0 Пс 000784 21 Рев
Бања Лука, 21.7.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Република Српска, Министарство, Управа Б.Л., коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, против тужених М. д.о.о. Б.Л., I.C. d.o.o. Н.Г., које заступа С.П., адвокат из Н.Г., ради утврђења ништавости уговора, вриједност спора 255.481,75 КМ, одлучујући о ревизији тужених против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 000784 20 Пж од 24.2.2021. године, на сједници одржаној 21.7.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Приједору број 67 0 Пс 000784 18 Пс од 6.4.2020. године, утврђено је да је ништав уговор о уступању потраживања закључен између тужених М. д.о.о. Б.Л. (даље: првотужени), као уступиоца потраживања и I.C. d.o.o. N.G. (даље: друготужени), као примаоца потраживања, закључен 20.7.2016. године и нотарски овјерен од стране нотара М.Н. из Н.Г., под бројем ОПУ-... и одбијен је приједлог тужитеља за одређивање мјере обезбјеђења и привремене мјере обезбјеђења, којим би се забранило туженима да располажу имовинским правима из пресуде Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 002193 14 Пс 3 од 7.7.2015. године, којом је првотуженом досуђен износ од 255.481,75 КМ, са законском затезном каматом од 26.2.2009. године односно да се иста отуђе, сакрију или оптерете и обавезани су тужени да тужитељу солидарно накнаде трошкове поступка у износу од 6.620,00 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 000784 20 Пж од 24.2.2021. године, жалба тужених је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужени ревизијом побијају другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлажу да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати на поновно суђење.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се утврди ништавост уговора о уступању потраживања закљученог 20.7.2016. године између тужених, овјереног од стране нотара М.Н. из Н.Г. под бројем ОПУ-....

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је утврдио: да је пресудом Округног привредног суда у Бањој Луци, број 57 0 Пс 002193 14 Пс 3 од 7.7.2015. године утврђено, да су основана међусобна потраживања тужитеља (који је и овдје тужитељ) и туженог (овдје првотужени) и да је након пребијања њихових међусобних потраживања, обавезан тужитељ да туженом (овдје првотужени) исплати износ од 255.481,75 КМ, са законском затезном каматом од 26.2.2009. године до исплате; да је рјешењем о извршењу Округног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Ип 119988 16 Ип од 30.9.2016. године, усвојен приједлог за извршење поднесен од стране друготуженог и одређено је извршење напријед означене пресуде; да је рјешењем Министарства РС, Управа, Подручни центар Б.Л., број ... од 6.6.2006. године (даље: рјешење Министарства од 6.6.2006. године), одређена наплата пореских обавеза првотуженог, неизмирених по рјешењу Управе Подручни центар Б.Л., број ... од 22.2.2006. године, у износу од од 70.978,60 КМ; да је рјешењем истог ограна, број ... од 3.3.2010. године (даље: рјешење Министарства од 3.3.2010. године), одређена наплата пореских обавеза првотуженог неизмирених по рјешењу Управе Подручни центар Б.Л., број ... од 8.12.2008. године, у износу од 1.367.943,13 КМ, а рјешењем број ... од 10.3.2010. године (даље: рјешење Министарства од 10.3.2010. године) одређена је наплата неизмирених пореских обавеза првотуженог утврђених по рјешењима Управе Подручни центар Б.Л.: број ... од 20.11.2008. године и број ... од 20.11.2008. године која, по оба наведена рјешења износи укупно 6.633.591,31 КМ; да је рјешењем Министарства РС, Одбор, број ... од 23.4.2010. године, поништено наведено рјешење Управе, Сектор ..., Одјелење ...Б.Л., број ... од 20.11.2008. године и предмет је враћен првостепеном органу на поновни поступак и да је пресудом Округног суда у Бањој Луци, број 11 0 У 002 366 09 У од 12.5.2010. године (која је одржана на снази, пресудом Врховног суда Републике Српске, број 11 00 У 002366 10 Увп од 1.6.2011. године), поништено рјешење, број ... од 30.10.2009. године, којим је одбијена жалба тужитеља (овдје: првотужени) против допунског рјешења истог – напријед наведеног органа Управе, број ... од 20.11.2008. године, која рјешења су обухваћена предње означеним рјешењем Министарства од 10.3.2010. године, о наплати пореских обавеза из новчаних средстава првотуженог – које је остало на снази; да су према налазу финансијског вјештака Ч.Д., трансакциони рачуни првотуженог (као пореског обвезника тужитеља) били блокирани у вријеме закључења побијаног уговора, по основу наведених рјешења о наплати пореских обавеза у укупном износу од 8.071.537,05 КМ; и да је тужитељ тужбу у овој правој ствари поднио 11.10.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтјев уз образложење, да је закључивањем предметног уговора у вријеме када су сви трансакциони рачуни првотуженог били блокирани по основу пореских обавеза утврђених напријед наведеним рјешењима органа тужитеља, првотужени поступио супротно одредби члана 28. став 3. Закона о унутрашњем платном промету („Службени гласник Републике Српске“, број 52/12 до 38/22), што побијани уговор чини ништавим. Према становишту тога суда, у ситуацији када тужени нису доказали – када је рјешење тужене од 6.6.2006. године постало извршно, да суд не може са сигурношћу утврдити да је право тужитеља на наплату предметних обавеза утврђених тим рјешењем, у износу од

70.978,60 KM застарјело у вријеме закључења наведеног уговора, те имајући у виду да је рок застарјелости сагласно одредби члана 72. став 4. Закона о пореском поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 102/11 до 44/16), са исправкама објављеним у бројевима, 67/13 до 11/19, даље: Закона о пореском поступку), шест године, а да је уговор закључен 20.7.2016. године, да је „разумно очекивати“, да је право тужитеља из наведеног рјешења застарјело и да с обзиром да су рачуни првотуженог блокирани у износу од 8.071.537,05 KM, да евентуална застарјелост наплате наведеног износа по рјешењу од 6.6.2026. године, не утиче у битном на другачије пресуђење. У погледу приговора тужених, да је поништењем рјешења Управе, Подручни центар Б.Л.: број ... и број ..., оба од 20.11.2008. године, која су основ за доношење рјешења Министарства Републике Српске од 10.3.2010. године (о блокади рачуна првотуженог у износу од 6.633.591,31 KM), отпао основ за принудну наплату обавеза првотуженог по том рјешењу суд је закључио, да имајући у виду да напријед означеним рјешењем Министарства од 23.4.2010. године и пресудама које су донесене у управном поступку и управном спору, није поништено рјешење Министарства од 10.3.2010. године, којим је утврђена пореска обавеза првотуженог у том износу, да наведени приговори не доприносе другачијем пресуђењу.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, осим у погледу примјене Закона о пореском поступку, позивом на који је првостепени суд одлучио о приговору застарјелости потраживања тужитеља по рјешењу од 6.6.2006. године и оцијенио је жалбене наводе који су од одлучног значаја, па је жалбу тужених одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова, уговором о уступању потраживања закљученим између првотуженог (преносилац) и друготуженог (преузималац), првотужени је пренио на друготуженог дио свог потраживања у односу на тужитеља у износу од 252.500,00 KM, при чему, осим уопштеног навођења (у члану 2.), да ће се предметним уступањем и преносом потраживања извршити плаћање раније доспјелих обавеза првотуженог према друготуженом у износу од 505.000,00 KM, није назначено којих обавеза (из ког основа), нити појединачни износи сваке од тих обавеза, на што је тужитељ, по оцјени овога суда, с правом указивао током поступка у прилог тврдње да је предметни уговор закључен у сврху избјегавања обавеза првотуженог на плаћање доспјелих пореза и доприноса, утврђених напријед означеним рјешењима. На овакав закључак овог суда, указује и чињеница да је у побијаном уговору правни основ закључивања уговора наведен члан 30. Закона о извршном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 59/03 до 66/18) који, као процесни закон предвиђа могућност прелаза потраживања или обавеза (а не материјално правни пропис на основу ког се заснива уговорни однос и друга врста правног посла), те садржај предметног уговора и правна природа ове врсте уговора који, као правни посао, није сам себи сврха, већ му је циљ извршење преноса и преузимања обавеза из конкретних облигацио-правних односа.

Наведеним Законом о унутрашњем платном промету, прописан је начин и облици плаћања учесника у платном промету, која се сагласно одредби члана 22. став 1. истог закона врши преко рачуна учесника у платном промету (што овдје није случај), као и на основу налога за принудну наплату по основу њихових уговорних овлаштења („такозвано обрачунско плаћање“), о каквом начину плаћања се ради, када је ријеч о плаћању на основу предметног уговора о уступању потраживања (члан 28. став 1. и 2.

истог закона). По ставу 3. истог члана, ако су рачуни пословних субјеката у тренутку плаћања блокирани по основу налога за принудну наплату, пословни субјекти не могу извршити новчане обавезе на начин прописан у члану 28. став 2. наведеног закона, која забрана плаћања се односи и на побијани уговор закључен између тужених.

Како је побијани уговор закључен и поред тога што су сви трансакциони рачуни првотуженог били блокирани од 11.3.2006. године, као дана извршности рјешења Управе, Подручна јединица Б.Л., број ... од 22.2.2006. године, као најраније донесеног рјешења (у односу на рјешења која су обухваћена у наведена три рјешења Министарства, која су предмет принудне наплате пореских обавеза првотуженог), као и на дан закључења побијаног уговора (о чему се изјаснила поменути вјештак), предметни уговор је супротан принудним прописима (члана 103. Закона о облигационим односима "Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), у вези са чланом 28. став 2. и 3. Закона о унутрашњем платном промету и као такав је ништав, како су правилно судили и нижестепени судови.

При том ваља рећи, да је за одлуку о ништавости побијаног уговора, с обзиром на чињеничну и правну ситуацију у овом спору, без правног значаја чињеница да су рјешења за плаћање утврђених пореских обавеза, која су била основ за доношење рјешења Министарства финасија од 10.3.2010. године о принудној наплати пореских обавеза од стране првотуженог у укупном износу (по оба та рјешења) од 6.633.591,31 КМ поништена, о чему је напријед било говора и у вези чега су нижестепени судови дали ваљане разлоге, које као правилне прихвата и овај суд.

Осим тога, и када би приговор тужених о застарјелости потраживања тужитеља по основу рјешења Министарства од 6.6.2006. године био основан, то не би мијењало на ствари код чињенице, да потраживање тужитеља по основу рјешења Управе Подручни центар Б.Л., број ... од 8.12.2008. године за наплату пореских обавеза првотуженог у износу од 1.367.943,13 КМ, које је основ за наплату пореских обавеза утврђених рјешењем Министарства од 3.3.2010. године, далеко премашује износ потраживања првотуженог уступљеног друготуженом, који је предмет побијаног уговора. Из наведених разлога, наводи ревизије у овом правцу указују се неоснованим.

С тим у вези ваља рећи, да су без значаја за правилност побијане пресуде ревизиони наводи да наведена рјешења Управе и Министарства РС, ревиденту нису достављена. Ово из разлога што су тужени у одговору на тужбу приговор застарјелости предметног потраживања (позивом на одредбу члана 72. став 4. и члана 74. Закона о пореском поступку), којим је прописан шестогодишњи рок застарјелости од доспјелости новчаних обавеза, правдали наводима, да су рјешења Управе Подручне јединице Б.Л. која су била основ за доношење наведених рјешења Министарства о утврђивању пореских обавеза првотуженог (од 6.6.2006. године, од 3.3.2010. године и од 10.3.2010. године), извршна, наводећи датуме извршности истих. Дакле, тужени су, сматрајући да им је то у интересу при одлучивању о приговору застарјелости, почетак застарног рока рачунали од дана извршности наведених рјешења (што упућује на закључак да су им иста достављена, јер је у тим рјешењима наведен датум извршности) и нису тврдили да им наведена рјешења нису достављена. Према оцјени овог суда, правилан је закључак другостепеног суда, да је за одлуку о том приговору релевантан Закон о пореском поступку, којим је сагласно одреби члана 102, у вези са одредбом члана 94. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о пореској управи („Службени гласник Републике Српске“, број 112/07

– пречишћени текст), предвиђен десетогодишњи рок застарјелости (рачунајући почетак рока од дана утврђивања обавезе, који не тече док траје поступак за наплату обавезе), слиједом чега приговор тужених о застарјелости спорног потраживања није основан.

Наведени ревизиони приговор је неоснован и из разлога, што судови у парничном поступку нису овлаштени да испитују законитост управних аката, а тиме ни у погледу извршности рјешења о утврђивању пореске обавезе првотуженог, о чему нижестепене пресуде садрже ваљане разлоге, које као правилне прихвата и овај суд. Осим тога, како је за утврђивање ништавости побијаног уговора довољно да су нижестепени судови на несумњив начин утврдили да су испуњени услови из члана 28. став 3. поменутог Закона о унутрашњем платном промету за ништавост истог, које утврђење у смислу одредбе члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13. даље: ЗПП), не може бити предмет испитивања у овом ревизионом поступку, ревизиони наводи у овом правцу, не могу се прихватити основаним.

Немају основа ни наводи ревизије да су нижестепени судови, одбијењем приједлога тужених да се прибаве списи из наведених управних предмета, ради одлучивања у виду претходног питања о истакнутом приговору застарјелости потраживања из основа тих управних аката, починили повреде одредаба парничног поступка из члана 12. ЗПП. Како се у конкретном случају не ради о потраживањима са којим тужитељ не може располагати и ревизиони приговор о повреди одредбе члана 7. став 3. ЗПП, указује се неоснованим.

Стоје наводи ревизије да тужитељ није уговорна страна у уговору који је предмет побијања у овој парници. Међутим, како тужитељ има правни интерес за побијање предметног уговора, којим су га тужени на незаконит начин осујетили у остваривању права на наплату пореских обавеза од првотуженог (који је уговорна страна у том уговору), супротно наводима ревизије, тужитељ је у смислу одредбе члана 109. ЗОО легитимисан за покретање и вођење предметне парнице. Из тих разлога, због утврђивања (у виду преходног питања), постојања правног интереса тужитеља у овој парници, а не у циљу испитивања законитости напријед наведених управних аката и пресуда донесених у управном поступку и управном спору (што, како је већ речено, није у овлаштењима парничног суда), по оцјени овога суда, нижестепени судови су се справом бавили питањем егзистирања предметног потраживања тужитеља према првотуженом у вријеме закључења побијаног уговора, које питање је у смислу одредбе члана 28. став 2. и 3. наведеног Закона о платном промету, одлучно за одлуку у овом спору и које, супротно ревизионим наводима, доводи до ништавости наведеног уговора а не до прекршајне одговорности пореског обвезника о којој ревидент говори у ревизији.

Супротно наводима ревизије чињеница, да су у вријеме закључивања наведеног уговора били блокирани трансакциони рачуни првотуженог је довољан, законом прописани разлог за утврђење ништавости побијаног уговора, о чему побијана пресуда садржи ваљано образложење, па нема мјеста тврдњи ревидента да је за примјену предње наведене законске одредбе било нужно, да су у то вријеме били у блокади рачуни обе уговорне стране у том уговорном односу, нити то произлази из члана 28. став 3. Закона о унутрашњем платном промету.

Другостепени суд је правилно оцијенио проведене доказе на начин прописан одредбом члана 8. ЗПП, побијану пресуду је засновао на правилној примјени

материјалног права и за своју одлуку је дао ваљане разлоге, па побијана пресуда задовољава стандарде прописане одредбом члана 191. ЗПП.

Немају основа у утврђеном чињеничном стању и материјалном и процесном праву ни наводи ревидента, да је другостепени суд повриједио начела равноправности странака, контрадикторности и начело правичног суђења, те да је „напамет“ утврдио одлучне чињенице, нити ревидент конкретно наводи, у чему се те повреде и евентуални пропусти суда састоје.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди, остали наводи ревизије, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић